

СТАНОВИЩЕ

От проф. д-р Георги Димитров Менгов
за дисертацията „Микроикономически и макроикономически ефекти от дигиталната
свързаност в началото на XXI век“
от Илия Симеонов Атанасов,
Професионално направление 3.8 „Икономика (Политическа икономия)“,
Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Основание за становището: Заповед РД 38-483/07.10.2020 г. на Ректора на СУ
„Св. Климент Охридски“ проф. д.ф.н. Анастас Герджиков

Общи положения

Илия Атанасов е роден в Асеновград на 23.03.1991 г. Завършил е Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ като бакалавър по икономика през 2014 г. и като магистър по финансов мениджмънт през 2015 г. Получил е наградата на Катедрата по икономика за първо място в конкурс за студентска научна разработка на тема „Политики за реиндустриализация на българската икономика“. През 2015 г. е бил на стаж в Секция „Международна икономика“ на Института за икономически изследвания на БАН.

От 2016 г. е докторант в Катедра „Икономика“ на Стопанския факултет на СУ „Св. Климент Охридски“. През 2017 г. е спечелил конкурс за редовен асистент по 3.8. Икономика в същата катедра.

Актуалност на темата

През последните десетилетия дигиталната свързаност промени значително живота на хората и имаше осезаемо въздействие върху икономиката. Формите на това влияние са различни и все още недостатъчно изследвани. Това прави темата на дисертацията безспорно актуална и в известна степен пионерска.

Познаване на проблема и владене на научни методи от кандидата

От обзорната глава се вижда, че кандидатът притежава задълбочени познания върху проблемите на навлизането на дигитализацията в съвременното общество и

нейното влияние върху икономическите процеси. Освен това той притежава сериозни технически умения за създаване на софтуер за научни изследвания, което му дава допълнителна възможност за професионален поглед върху материята. От друга страна, в процеса на докторантското обучение той усвои съвременните методи за статистически анализ на данни.

В началния етап от работата кандидатът положи усилия и вложи средства, за да си осигури достъп отвъд възможностите на Факултета до най-съвременното научно знание в областта на икономическата наука. Всичко казано тук го прави достатъчно подготвен за извършване на научна работа на най-съвременно равнище.

Научни и научно-приложни приноси

Предложената дисертация е един пионерски труд. Като постави в центъра на своето изследване икономическите аспекти на дигиталната свързаност, кандидатът намери необичайно интересен разрез, позволяващ едновременното изследване на актуални микроикономически и макроикономически проблеми. Този подход му позволи да получи приносни резултати и в двете области.

За автора на настоящето Становище представляват най-голям интерес резултатите от анализа на данните от лабораторен експеримент, проведен през 2013 г., т. е. няколко години преди Илия Атанасов да дойде като докторант в Стопанския факултет. Замислен едновременно като икономически и психологически експеримент, той трябваше да постави участниците в достатъчно близка до реалната пазарна среда, за да бъдат уловени някои от механизмите за вземане на решения от хората в ролята им на икономически агенти. Този изследователски проект постигна разнопосочни успехи, сред които авторитетни публикации, цитирания в чуждестранни учебници и т.н., а освен това предостави материал за отделни глави в четири защитени дисертации в Софийския университет през периода 2015–2017 г., от които една по икономика и три по психология. Поради това беше особено интересно, че Илия Атанасов успя да намери съществени нови факти за лабораторната икономическа система. Тук трябва да се поясни, че експерименталната икономика е съвременен клон на икономическата наука, който изследва явленията в лабораторни условия и за това плаща цената на значителните опростявания, но получава възможност да улови икономическите механизми в относително чист вид. Основната критика към този метод е, че опростяваният са прекалено големи и това прави изучаваните системи твърде елементарни. От друга страна, той е отдавна утвърден в световната икономическа наука

и постиженията му са получили признание под различни форми, като сред тях са най-малко две нобелови награди.

На този фон Илия Атанасов приложи много интересен подход към анализа на готовите данни от експеримента и получи важни нови резултати. На първо място, това е установеният от него факт, че ентропията v , или – популярно казано – степента на неподреденост на една пазарна система намалява, когато в нея бъде подадена допълнителна експертна информация. От общо-научни и кибернетични съображения това е логично, но преди да бъде установено далеч не изглеждаше очевидно.

На второ място, дисертантът намери подходяща икономическа интерпретация на споменатия резултат посредством идеята за асиметричната информация и евентуалната ѝ роля за преодоляване на някои нежелателни явления на съвременните пазари на стоки и услуги.

На следващо място, дисертантът използва тези резултати, за да изгради мост към интересните въпроси на дигиталната свързаност в глобалната икономика. По-конкретно, тук той установи нови факти за влиянието на навлизането на интернет в началото на настоящия век в съвременните общества върху скоростта на икономическия растеж на съответните държави. Запомнящият се резултат тук е, че съществува статистически значима връзка между броя на младите хора на възраст 25–29 г. без добро образование в една държава, от една страна, и скоростта на въвеждане на интернет в тази държава, от друга страна. Резултатът отново изглежда логичен и очевиден, но изобщо не беше такъв преди провеждането на изследването.

Изброените приноси могат да се смятат за истински научни приноси. Към научно-приложните приноси в дисертацията се отнася изготвянето на статистически процедури за анализ на пазарната динамика в експерименталната икономическа система в нейните два основни аспекта – поведението на потребителите и динамиката на пазарните дялове на доставчиците. Тук може да се причисли и новаторската идея системата да се изследва посредством ентропията като средство за измерване на асиметричната информация.

Преценка на публикациите, свързани с дисертацията

Обучението на докторанта е започнало през 2016 г., което означава, че за него не се отнасят националните минимални изисквания за степента „доктор“. От друга страна, за да бъде дисертацията „пълноценна“ според днешните критерии, тя трябва да отговаря на тези изисквания. При необходимости общо 30 точки от свързани с нея

публикации, тук са постигнати 55. Една публикация е в издание на Elsevier, индексирано в Web of Science и Scopus. Съдържателно погледнато, всичките представят съществени части от постигнатите в дисертацията научни резултати.

Преценка на автореферата

Авторефератът има обем от 38 страници и адекватно отразява съдържанието на дисертацията.

Критични бележки

Към всяка дисертация могат да се отправят критични бележки. Като научен ръководител на дисертанта четох предишните версии на неговия труд и към тях отправих многобройни забележки. Той ги отчете добросъвестно. Тук остана да кажа, че можеше малко по-прецизно да се оформи окончателният вариант, като се използват точни термини на някои понятия: например „мощността на статистически тест“ (statistical power) на стр. 89 е наречена „висока сила“. Също така можеше да се избягнат печатните грешки, които се срещат тук-там в текста, започвайки от втория ред на Увода.

Заклучение

Дисертацията е изложена на 169 страници и съдържа 124 позовавания, от които 17 на български и останалите на английски език. Резултатите са оригинални и представляват дело на автора. Текстът представя достатъчно професионално неговите идеи, модели и научни постижения. Посочените критични бележки не намаляват стойността на дисертацията. Според мен тя напълно отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за приложението му, приет от Министерския съвет на Република България, както и на съответния Правилник на СУ „Св. Климент Охридски“. Поради това смятам, че дисертацията на г-н Илия Симеонов Атанасов съответства на всички изисквания за получаване на степента „доктор“ и давам положително становище за присъждането ѝ.

София, 11 ноември 2020 г.

Проф. д-р Георги Менгов
Стопански факултет,
Софийски университет „Св. Климент Охридски“